

Onderwerp Uitkomsten Benchmark huisvuilinzameling NVRD 2018	
Nummer	2019/973481
Portefeuillehouder	Snoek, M.
Programma/beleidsveld	5.1 Openbare ruimte en mobiliteit
Afdeling	CC
Auteur	Spaans, N.
Telefoonnummer	023-5113659
Email	nspaans@haarlem.nl
Kernboodschap	Haarlem scoort qua afvalbeheerkosten per huishouden als beste in zijn klasse en heeft de laagste afvalbeheerkosten. Spaarnelanden verzamelt en verwerkt het huishoudelijk afval dus goedkoper dan de andere gemeenten in de benchmark. Qua milieuprestatie, de hoeveelheid restafval per huishouden, doet Haarlem het iets beter dan het gemiddelde van de benchmark. Door de maatregelen in het kader van het Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA) ligt de hoeveelheid restafval in 2018 net als in 2017 iets onder het gemiddelde van de benchmark. Ook qua afvalscheiding presteert Haarlem iets beter dan gemiddeld. Op de punten dienstverlening en regievaardigheden scoort Haarlem ook gemiddeld. De ontwikkeling van de milieuprestaties sinds 2014 tot en met 2018 is positief en beter dan het benchmark gemiddelde. De inzet op de duurzaamheids- en milieu-ambities van de gemeente werpt dus zijn vruchten af. De hoeveelheid restafval neemt sterker af dan het benchmark gemiddelde en het percentage afscheiding stijgt meer dan het gemiddelde van de benchmark. Voor het verder verbeteren van de afvalscheiding valt de meeste winst te behalen door meer GFT en glas uit het restafval te scheiden. In het restafval van Haarlem worden deze grondstoffen meer aangetroffen dan bij de overige benchmark gemeenten. Bij de uitrol van SPA ligt de nadruk op GFT, vanwege het grootste aandeel in het restafval, maar er worden ook glasbakken bijgeplaatst. Voor de overige grondstoffen in het restafval scoort Haarlem beter of vergelijkbaar aan het benchmarkgemiddelde. Ondanks de laagste afvalbeheerkosten heeft Haarlem een relatief hoge afvalstoffenheffing in 2018. In zijn algemeenheid zien we dat de hoogte van de afvalstoffenheffing niet uitsluitend bepaald wordt door de hoogte van de afvalbeheer kosten maar door de toegerekende kosten en de kostendekking van de afvalstoffenheffing.

1. Inleiding

N.a.v. het *Onderzoek afvalstoffenheffing (2016/113225)* is afgesproken jaarlijks te informeren over de benchmark "Huishoudelijk Afval". Haarlem doet mee in de benchmark klasse A met meer dan 50% hoogbouw aansluitingen. Met deze benchmark kan worden vastgesteld hoe Haarlem presteert op het gebied van milieu (restafval, scheidingspercentage), kosten, dienstverlening en regievaardigheden ten opzichte van de andere klasse A gemeenten.

2. Kernboodschap

Haarlem scoort qua afvalbeheerkosten per huishouden als beste in zijn klasse en heeft de laagste afvalbeheerkosten. Spaarnelanden verzamelt en verwerkt het huishoudelijk afval dus goedkoper dan de andere gemeenten in de benchmark. Qua milieuprestatie, de hoeveelheid restafval per huishouden, eindigt Haarlem in de middenmoot. De hoeveelheid restafval in 2018 ligt net als in 2017 iets onder het gemiddelde van de benchmark. Als gevolg van het in 2016 vastgestelde beleid Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA) is de hoeveelheid restafval al afgenomen van 265 kg per inwoner in 2016 tot 235 kg in 2018. Doelstelling is om het restafval met bron- en nascheiding verder terug te brengen naar ongeveer 180 kg in 2022. Ook qua afvalscheiding presteert Haarlem iets beter dan gemiddeld. Door de SPA maatregelen is het scheidingspercentage in 3 jaar tijd toegenomen met ca. 10%.

Voor het verder verbeteren van de afvalscheiding valt de meeste winst te behalen door meer GFT en glas uit het restafval te scheiden. In het restafval van Haarlem worden deze grondstoffen meer aangetroffen dan bij de overige benchmark gemeenten. Bij de uitrol van SPA ligt de nadruk op GFT, vanwege het grootste aandeel in het restafval, maar er worden ook glasbakken bijgeplaatst. De sorteertanalyses van restafval laten voor gewicht glas een daling zien. Voor de overige grondstoffen in het restafval scoort Haarlem beter of vergelijkbaar aan het benchmarkgemiddelde.

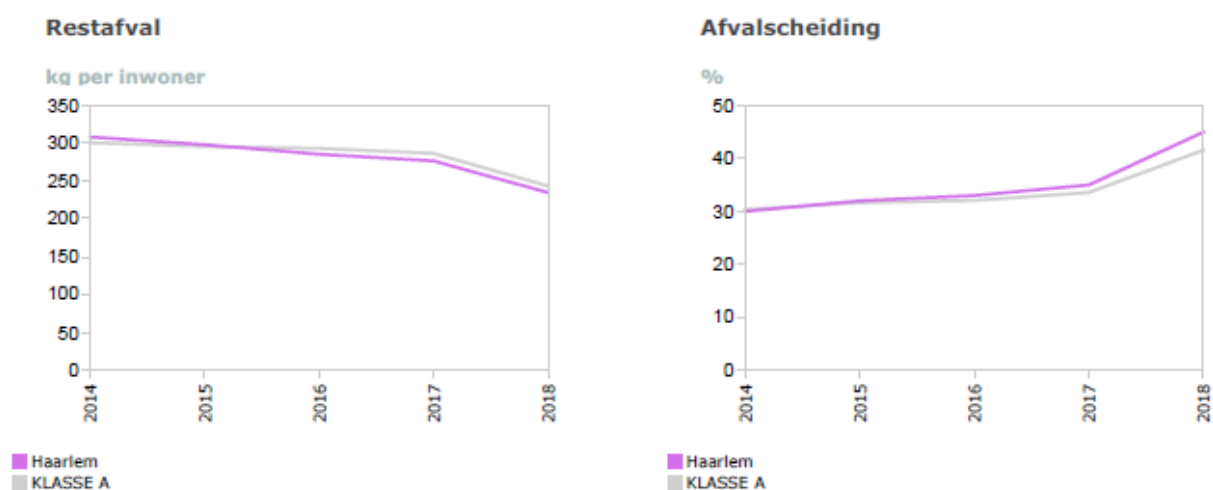
Tabel: Grondstoffen in het restafval

kg per inwoner

	Haarlem	KLASSE A
Groente-, fruit- en tuinafval	90	89
Oud papier en karton	31	31
Plastic, metalen en drankenkartons	26	27
Glas verpakkingen	14	11
Textiel	12	12
Totaal	173	169

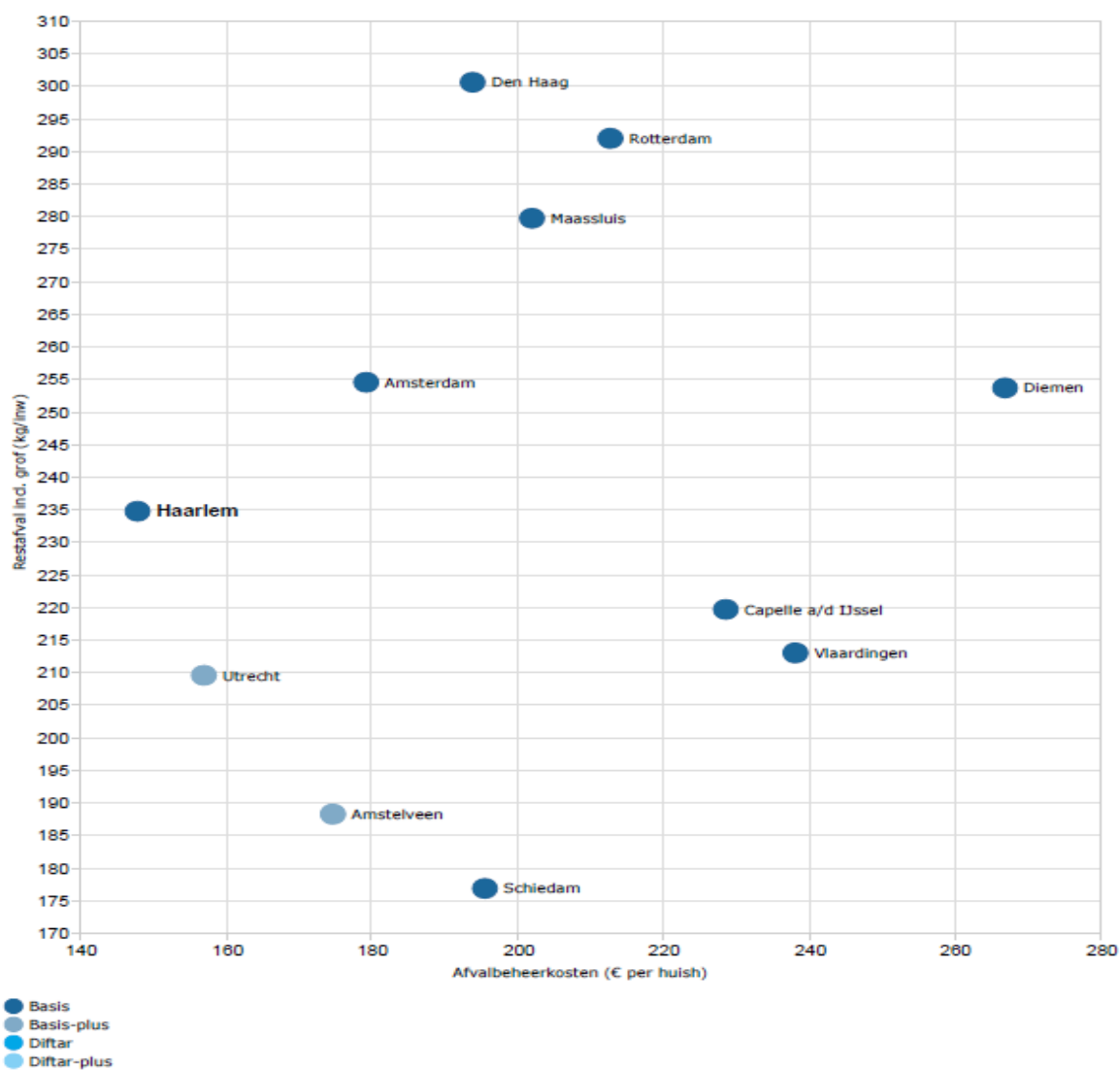
Op de punten dienstverlening en regievaardigheden scoort Haarlem gemiddeld.

De ontwikkeling van de milieuprestaties sinds 2014 tot en met 2018 is positief en beter dan het benchmark gemiddelde. De inzet op de duurzaamheids- en milieu-ambities van de gemeente werpt dus zijn vruchten af. De hoeveelheid restafval neemt sterker af dan het benchmark gemiddelde en het percentage afscheiding stijgt meer dan het gemiddelde van de benchmark.

Hoe kosten-effectief is Haarlem?

Toelichting

In dit figuur zijn alle gemeenten weergegeven uit KLASSE A (50-100% hoogbouw), onderscheiden naar toegepaste inzamelstrategie (kleur van de bol). *Plus* staat voor omgekeerd inzamelen, laag frequent inzamelen of een combinatie van beiden.

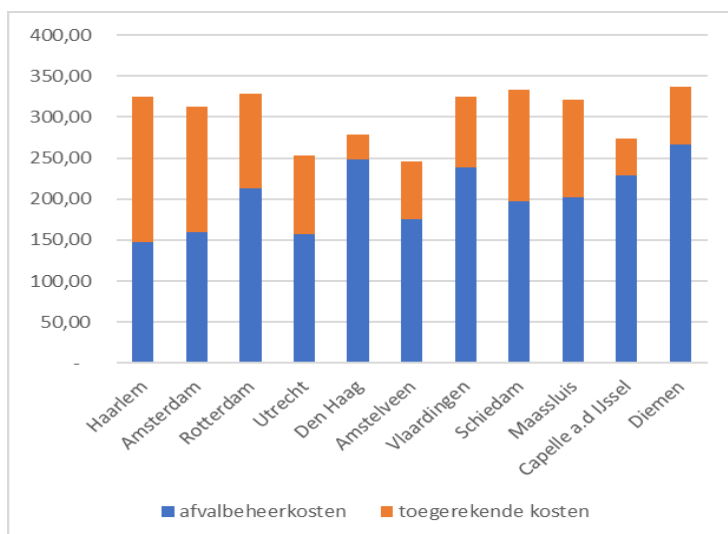
De gemeenten die linksonder zijn weergegeven zijn het meest kosten-effectief: zij hebben de minste hoeveelheid restafval (kernprestatie Milieu) tegen de laagste afvalbeheerkosten (kernprestatie Kosten).

In de tabel 'Hoe kosten-effectief is Haarlem?' uit de *Benchmark Huishoudelijk Afval* is te zien dat Haarlem de laagste afvalbeheerkosten per huishouden heeft. Voor de hoogte van de afvalstoffenheffing, de toegerekende kosten en de kostendekking is aanvullende informatie verzameld uit de begroting 2018 (paragraaf lokale heffingen) en het beleid lokale heffingen van de betreffende gemeenten. Deze informatie is weergegeven in de tabellen *Toegerekende kosten en kostendekkendheid*, en *Tarief Afvalstoffenheffing 2018*.

Toegerekende kosten en kostendekkendheid					
gemeente	BTW	Vegen	Handhaving	Kwijtschelding	Kostendekking
Haarlem	ja	ja	nee	ja	96%
Amsterdam	ja	ja	ja	ja	90%
Rotterdam	ja	ja	ja	nee	86%
Utrecht	ja		ja	nee	100%
Den Haag	nihil	ja	ja	ja	93%
Amstelveen	bepikt	ja	ja	ja	98%
Vlaardingen	ja				100%
Schiedam	ja	ja	ja	nee	91%
Maassluis	ja	ja	nee	ja	96%
Capelle a.d. IJssel	bepikt	nee	nee	ja	90%
Diemen	ja	nee	nee	ja	100%

Ondanks de laagste afvalbeheerkosten heeft Haarlem een relatief hoge afvalstoffenheffing in 2018. Alleen Diemen, Schiedam, Rotterdam en Vlaardingen hebben een hogere afvalstoffenheffing. In de onderstaande tabel *Tarief Afvalstoffenheffing 2018*, waarin de afvalbeheerkosten plus de overige toegerekende kosten de hoogte van de afvalstoffenheffing vormen is dit per gemeente aangegeven.

Tabel: Tarief Afvalstoffenheffing 2018

De hogere heffing wordt onder meer veroorzaakt door hogere toegerekende kosten aan de heffing (BTW, Vegen, kwijschelding) gecombineerd met een hoge kostendekking (96%) in Haarlem. SPA vormt ook een aandeel in de verhoging van de heffing, voornamelijk in de periode 2018 t/m 2021, vanwege de investeringen ten behoeve van bronscheidingsmaatregelen SPA.

Met ingang van 2020 worden in Haarlem de veegkosten niet meer toegerekend.

In zijn algemeenheid zien we dat de hoogte van de afvalstoffenheffing niet uitsluitend bepaald wordt door de hoogte van de afvalbeheer kosten maar door de toegerekende kosten en de kostendekking van de afvalstoffenheffing.

3. Consequenties

De meerjarige ontwikkeling tot en met 2018 van de milieuprestaties is positief en Haarlem scoort hiermee boven het gemiddelde van de benchmark. De inzet van SPA (extra bronscheiding) werpt dus zijn vruchten af en de verwachting is dat met de verdere uitrol van SPA over de stad in 2019 t/m 2021 de milieuprestaties verder toenemen.

Bijkomend voordeel van de betere milieuprestaties van Haarlem is dat de stijging van de verbrandingsbelasting op restafval Haarlem minder raakt dan de andere gemeenten in de benchmark. Hoe hoger de verbrandingstarieven/belasting op restafval des te belangrijker het wordt de hoeveelheid restafval te verminderen. Daarmee worden de lasten voor de gemeente en daarmee de inwoners van Haarlem beperkt.

Voor het verder beperken van de hoogte van afvalstoffenheffing en in het verlengde daarvan de lokale lasten in Haarlem lijkt de meeste winst te halen in het verlagen van de toegerekende kosten. Het minder toerekenen van kosten aan de afvalstoffenheffing en een lagere kostendekking dan 100% zijn gemeentelijke keuzen.

In de Programmabegroting 2020-2024 zijn na een herijking geen kosten voor straatvegen meer doorbelast. Daarmee worden de toegerekende kosten aan de afvalstoffenheffing in Haarlem substantieel verlaagd. Aan de andere kant worden in het kader van de invoering van SPA t/m 2021 kosten gemaakt voor de bestuurlijke ambities t.a.v. extra bronscheiding van grondstoffen, waarmee de milieuprestaties zijn en worden verhoogd. Voor een deel verdient de gemeente deze kosten terug doordat de extra bronscheiding zorgt voor lagere kosten voor de inzameling en verwerking van restafval. Door de lagere verkoopopbrengsten van grondstoffen en de hogere kosten voor inzameling en verwerking van grondstoffen pakt deze afvalbalans voor de kosten echter vooralsnog negatief uit. Uiteraard blijft Spaarnelanden inzetten op een zo efficiënt mogelijke inzameling en verwerking van huishoudelijk afval, maar de verwachting is dat de afvalbeheerkosten per huishouden in 2019 en 2020 stijgen met de verdere uitrol van SPA omdat met afvalscheiding meer stromen worden ingezameld, die apart worden verwerkt en vermarkt, in plaats van het inzamelen van één stroom (restafval) dat wordt verbrand.

4. Vervolg

Door elk jaar via de benchmark onze milieuprestaties en kosten te vergelijken met vergelijkbare gemeenten kan de ontwikkeling worden gemonitord en waar nodig worden bijgestuurd. De volgende benchmarkgegevens worden verwacht in oktober 2020.

5. Bijlage

Benchmark Huishoudelijk Afval, peiljaar 2018